

УДК 657

DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2023-2-20>**Задерака Н.М.**старший викладач кафедри фінансів,
обліку та оподаткування
Національного авіаційного університету**Мірутенко В.М.**здобувач вищої освіти освітнього ступеня «Магістр»
Національного авіаційного університету**Роженко М.В.**здобувач вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр»
Національного авіаційного університету**Zaderaka Nataliia, Mirutenko Viktor, Rozhenko Mariia**
National Aviation University**ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, АУДИТУ ЗАПАСІВ
НА ОСНОВІ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ****ORGANIZATION AND METHODOLOGY
OF INVENTORY ACCOUNTING, ANALYSIS, AND AUDIT
BASED ON INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS**

У статті визначено, що основним нормативно-правовим актом України, який визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності, є НП(С)БО 9. Він створений на основі МСБО 2. Визначено спільні підходи і відмінності даних документів. Систематизовано переваги і недоліки МСБО 2. Показано, що формою узгодження положень НП(С)БО 9 і МСБО 2 є імплементація останніх у вітчизняну практику. Проаналізовано динаміку вартості запасів суб'єктів господарювання національної економіки протягом 2013-2021 років. В умовах інфляційної економіки України запропоновано використання положень МСБО 2 в частині включення курсових різниць до первісної вартості запасів. Статистично показано роль запасів у формуванні оборотних активів. Обґрунтовано необхідність диференціації методик аналізу і аудиту операцій із запасами для різних за розміром підприємств. Запропоновано основні об'єкти аудиту з запасами на основі синтезу вимог НП(С)БО і МСФЗ.

Ключові слова: організація, методика, облік, аналіз, аудит, запаси, Міжнародні стандарти фінансової звітності.

The article defines that the main normative legal act of Ukraine, which determines the methodological principles of the formation of information about stocks in accounting and its disclosure in financial statements, is NAR(S) 9. It was created on the basis of IAS 2. The common approaches of these documents are: determination of net sales value; the use of inventory valuation methods at the balance sheet date and at the time of disposal, etc. The differences relate to the following aspects: definition of stocks, their classification, evaluation of stocks at the time of their receipt, disclosure of information about them in appendices to financial statements, list and conditions of attribution of costs included in the cost of stocks. The advantages of IAS 2 are systematized: compliance with the best accounting practices in the world, logical presentation of the main provisions, accessibility of their perception by qualified users, orientation to the development of a plan and program of audits of transactions with stocks. The disadvantage is the use of the "reversal" method for the subsequent revaluation of stocks in the case of their previous revaluation. It is shown that the form of coordination of the provisions of NAR(S) 9 and IAS 2 is the implementation of the latter into domestic practice in view of the clearly expressed course of Ukraine towards European integration. The dynamics of the value of stocks of economic entities of the national economy during 2013-2021 were analyzed. It was established that their growth was due to inflationary processes and changes in exchange rates, which were not taken into account when evaluating reserves under NAR(S) 9. In the conditions of the inflationary economy of

Ukraine, domestic business entities were offered the use of the provisions of IAS 2 in terms of including exchange rate differences in the initial cost of reserves taking into account the provisions of IAS 21 "Effect of changes in exchange rates". The role of stocks in the formation of current assets is shown statistically, their relatively even distribution among enterprises of different sizes, the rating of medium, large, small and micro enterprises by the size of stocks is determined. The necessity of differentiating methods of analysis and auditing of operations with stocks for enterprises of different sizes is substantiated. The main objects of the audit with reserves based on the synthesis of the requirements of NAR(S) and IFRS are proposed.

Key words: organization, methodology, inventory, accounting, analysis, audit, International Financial Reporting Standards.

Постановка проблеми. Протягом останнього десятиріччя українські підприємства, передусім акціонерні товариства, займаються активним впровадженням міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності в практику управління господарською діяльністю. Спонукальними мотивами є: євроінтеграційний вектор України, усунення економічних і торговельних бар'єрів, розроблена Міністерством фінансів України методологія ведення бухгалтерського обліку і формування фінансової звітності, активізація зовнішньоекономічних зв'язків, підвищення інвестиційної привабливості для залучення іноземного капіталу, забезпечення інформаційної прозорості в інтересах широкого кола стейкхолдерів, створення конкурентоспроможного ринкового середовища. Стратегія модернізації бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні має велику сферу реалізації і поширюється на банківські установи, включаючи Національний банк України, суб'єктів державного сектору економіки, суб'єктів господарювання реального сектора економіки, у т.ч. малі і середні підприємства. Системний підхід до впровадження Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО) і Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) сприяє наближенню обліку, аналізу та аудиту до міжнародної практики, забезпечує формування прозорої державної бюджетної та корпоративної політики, ефективно використання трудових, матеріальних, фінансових ресурсів економічними суб'єктами на різних рівнях управління.

Важливим об'єктом обліку, аналізу і аудиту є запаси, як в системі національних рахунків, так і в системі рахунків обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств, установ і організацій. Застосування певних обліково-контрольних процедур щодо запасів безпосередньо впливає на оцінку національного багатства країни і майна окремих суб'єктів господарювання, формування суспільних та індивідуальних витрат. Актуальність удосконалення організації і методики обліку, аналізу, аудиту запасів на основі Міжнародних

стандартів фінансової звітності обумовила своєчасність підготовки статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Сучасним питанням обліку, аналізу і аудиту запасів присвячені праці багатьох авторів. Порівняльні аспекти бухгалтерського обліку запасів за національними та міжнародними стандартами, а також пропозиції щодо їх гармонізації є предметом дослідження Миронова Ю.Ю., Калініченко Н.О., Кривогуз А.О. [1, с. 175], Шацкова Л.П., Янковська О.А. [2, с. 33]. Такі автори як Дубовая В.В., Шовкопляс О.О. розглядають методичні засади відображення запасів у фінансовій звітності підприємств України за МСФЗ [3, с. 145]. Пігош В.А. трактує запаси крізь призму формування витрат бюджетних установ, їх визнання, класифікацію та оцінку, використання методів вибуття в системі обліково-аналітичне забезпечення управління державними фінансами [4, с. 61]. Запаси є складною економічною категорією, особливості матеріальної форми якої і призначення використання дозволяють виділити такі їх види: виробничі запаси, готова продукція, незавершене виробництво, товари тощо. Зоря О.П., Максименко І.Я., Добренька Я.О. акцентують увагу на ролі виробничих запасів у системі управління активами виробничого підприємства [5, с. 117] з огляду на місце у складі майна, домінуючі позиції у структурі витрат, суттєвий вплив на визначення результатів господарської діяльності та формування показників фінансового стану. Багрій К.Л., Курджос Є.В. конкретизують сутність матеріальних запасів як об'єктів системи управлінського обліку підприємства, яка надає детальну інформацію для їх нормування, аналізу величини і структури матеріальних витрат [6, с. 342]. Високо оцінюючи науковий доробок зазначених авторів, слід визнати потребу у подальшому пошуку шляхів імплементації МСФЗ у вітчизняну практику обліку, аналізу і аудиту запасів.

Мета статті – адаптація організації і методики обліку, аналізу, аудиту запасів до умов впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Методологічні засади формування інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності визначають: у національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) – НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», міжнародних стандартах – МСБО 1 «Подання фінансових звітів». Дефініції запасів, принципи їх визнання, первісної оцінки, оцінка вибуття та вартості запасів на дату балансу містять однойменні стандарти – МСБО 2 «Запаси» та НП(С)БО 9 «Запаси».

МСБО 2 трактує запаси як активи, які: або утримуються для продажу у звичайному ході бізнесу; або знаходяться у процесі виробництва для подальшого продажу; або представлені основними чи допоміжними матеріалами для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг [7]. Дефініція запасів, наведена у НП(С)БО 9, аналогічна наведеній вище, з незначними відмінностями, зокрема: це активи, які можуть утримуватися не тільки для подальшого продажу, але і для розподілу та передачі); є продуктом виробництва; утримуються для управління підприємством [8]. Останнє уточнення є доречним, оскільки використання запасів на заготівлю, збереження та реалізацію відповідає потребам управління.

Відповідно до МСБО 2 загальна класифікація запасів суб'єкта господарювання включає шість груп:

- 1) товари, придбані та утримувані для перепродажу;
- 2) земля та інша нерухомість для перепродажу;
- 3) готова вироблена продукція;
- 4) незавершене виробництво;
- 5) основні та допоміжні матеріали, призначені для використання в процесі виробництва;
- 6) витрати виконавця послуг за умови не визнання відповідного доходу.

Відповідно до НП(С)БО 9 загальна класифікація запасів суб'єкта господарювання включає шість груп:

- 1) основні й допоміжні матеріали, призначені для використання в процесі виробництва, але на додаток до МСБО 2 зазначена група доповнюється сировиною, комплектуючими виробами та іншими матеріальними цінностями;

- 2) незавершене виробництво у вигляді не закінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів. Але на відміну від МСБО 2 витрати на виконання незакінчених робіт (послуг), щодо яких підприємством ще не визнано доходу, не виділяються в окрему групу, а включаються до складу незавершеного виробництва;

- 3) готова продукція, виготовлена на підприємстві, але, на відміну від МСБО 2, акцент

робиться на її відповідності технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом;

- 4) товари, придбані та утримувані для перепродажу;

- 5) малоцінні та швидкозношувані предмети, що використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року (аналогічна група не передбачена МСБО 2);

- 6) поточні біологічні активи, за виключення тих, що оцінюються за справедливою вартістю відповідно до НП(С)БО 30 «Біологічні активи», а також сільськогосподарська продукція і продукція лісового господарства після її первісного визнання (МСБО 2 не містить подібної групи запасів, але зазначає, що його положення не поширюються на біологічні активи, пов'язані із сільськогосподарською діяльністю та сільськогосподарською продукцією на місці збирання врожаю).

Спільним винятком із класифікації запасів, передбаченим як МСБО 2, так і НП(С)БО 9, є такі види активи: незавершене виробництво за будівельними контрактами, включаючи безпосередньо пов'язані з ними контракти з надання послуг; а також фінансові інструменти.

До інших спільних положень аналізованих стандартів відносять [9, с. 284]: по-перше, використання поняття чистої вартості реалізації, як попередньо оціненої ціни продажу запасів у звичайному ході бізнесу мінус попередньо оцінені витрати на завершення та попередньо оцінені витрати, необхідні для здійснення продажу; по-друге, застосування для оцінки запасів однакових методів: при їх вибутті – таких видів собівартості (ідентифікованої, середньозваженої, перших за часом надходження запасів (ФІФО), нормативної), а також цін продажу; на дату балансу – первісної вартості (собівартості) або чистої вартості реалізації; по-третє, вимоги щодо розкриття інформації про запаси у фінансовій звітності в частині методів їх оцінювання; балансової вартості у розрізі окремих класифікаційних груп та тієї частини, яка відображена за чистою вартістю реалізації.

До основних відмінностей між аналізованими стандартами слід віднести такі. По-перше, у МСБО 2 надається визначення справедливої вартості як суми, за якою можна обміняти актив або погасити заборгованість в операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами; НП(С)БО 9 оперує поняттям справедливої вартості, але не надає її дефініції, натомість визначає первісну вартість як фактичну собівартість запасів, тоді як у МСБО 2 замість первісної вартості вживається термін

собівартості запасів, яка включає всі витрати (придбання, переробку, тощо), понесені під час доставки до їх теперішнього місцезнаходження та доведення їх у теперішній стан. По-друге, МСБО 2 надає можливість суб'єктам господарювання створювати забезпечення або умовні зобов'язання відповідно до МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» за твердими контрактами, коли запаси мають оцінюватися за контрактною ціною незалежно від зміни чистої вартості реалізації. По-третє, відповідно до МСБО 2 сума наступної дооцінки запасів у разі їх попередньої уцінки має проводитись за допомогою сторнування раніше визнаних витрат. Але слід зауважити, що застосування методу «сторно» є доречним у разі проведення уцінки та дооцінки в одному звітному періоді, у інших випадках відбувається викривлення суми витрат звітного періоду. Відповідно до НП(С)БО 9 дооцінка запасів визнається іншим операційним доходом зі збільшенням їх вартості. По-четверте, відповідно до МСБО 2 і МСБО 23 «Витрати на позики» відсоткові витрати на отримане фінансування не включаються до собівартості придбаних запасів, за винятком окремих ідентифікованих обставини, і визнаються фінансовими витратами. Відповідно до НП(С)БО 9 та НП(С)БО 31 «Фінансові витрати» у разі безпосереднього позичання коштів з метою створення кваліфікаційного активу (запасів) сумою фінансових витрат, витрати на позики включаються до первісної вартості придбаних запасів. По-п'яте, відповідно до МСБО 2 і МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів» умовою включення курсових різниць до первісної вартості запасів, які є немонетарними активами, оціненими в іноземній валюті, є наявність девальвації або зниження вартості валюти. Балансова вартість запасів визначається за допомогою порівняння двох оцінок: собівартості або чистої вартості реалізації. НП(С)БО 9 не передбачає переоцінки запасів при зміні курсу національної валюти. Курсові різниці, які виникають у разі здійснення розрахунків з іноземними постачальниками за одержані запаси та витрати, пов'язані з придбанням іноземної валюти для оплати вартості запасів, не включаються до первісної вартості запасів, а належать до витрат того періоду, в якому вони були здійснені (встановлені). По-шосте, відповідно до МСБО 2 придбані (отримані) або вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за найменшим з двох показників: собівартістю або чистою вартістю реалізації, а відповідно до НП(С)БО 9 – за первісною вартістю, яка залежить від шляху надходження матеріальних активів. По-сьоме, відповідно до МСБО 2 не

проводиться уцінка запасів до рівня чистої вартості реалізації, а основні та допоміжні матеріали, утримувані для виробництва запасів, не списуються частково нижче собівартості, якщо очікується, що готова продукція, виготовлена з них, буде реалізована за собівартістю або вище. Проте, в протилежному випадку матеріали частково списуються до чистої вартості реалізації. НП(С)БО 9 не регламентує порядок дооцінки і уцінки запасів.

Протягом 2013–2021 років вартість запасів суб'єктів господарювання національної економіки зросла у 3,07 разів – із 683,6 млн. грн. до 2096,4 млн. грн. (табл. 1). Найбільшими темпами зросла вартість запасів середніх підприємств – у 3,54 разів (із 225,9 млн. грн. до 800,2 млн. грн.), другими за темпами зростання (3,14 разів) є малі підприємства (збільшення із 205,6 млн. грн. до 644,8 млн. грн.), третіми – великі підприємства (2,58 разів), які продемонстрували зростання запасів із 252,1 млн. грн. до 651,4 млн. грн.

Динаміка вартості запасів (3) у просторі часу (t) описується поліноміальною функцією, її зростаючою гілкою:

$$3 = 5185,6 t^2 + 130723 t + 464104, R^2 = 0,9778 \quad (1)$$

Економічна інтерпретація формули (1) наступна: зростання вартості запасів у часі відбувається з коефіцієнтом прискорення, що більше 1, у т.ч. за рахунок розвитку інфляційних процесів.

Результати оцінки складу і структури запасів підприємств національної економіки за середніми даними 2013–2021 років дозволили зробити висновок про їх відносно рівномірне розподілення між різними за розміром підприємствами (рис. 1).

Протягом 2013–2021 років питома вага запасів у складі оборотних активів зросла з 22,3% до 24,9%, найбільшою вона є по великих підприємствах – більше 26% на початок і кінець періоду. Зростання ролі запасів як складових оборотних активів обумовлено збільшенням їх частки по середніх (із 20,1% до 24,3%) і малих підприємствах (із 20,9% до 24,2%). Натомість внесок запасів мікропідприємств у формування оборотних активів скоротився з 21,9% до 19,8%.

Виходячи з викладеного вище, можна запропонувати такі основні об'єкти аудиту з запасами:

- відповідність організації ведення бухгалтерського та управлінського обліку запасів вимогам МСБО і МСФЗ;
- правильність визнання запасів активом;
- правильність формування вартості запасів, придбаних за плату;

Динаміка вартості запасів суб'єктів господарювання національної економіки та їх питомої ваги в оборотних активах протягом 2013–2021 років

Рік	Усього запаси, млн. грн.	у тому числі				Питома вага, %	у тому числі			
		великі	середні	малі	з них мікро-		великі	середні	малі	з них мікро-
2013	683588	252112	225915	205561	125583	22,3	26,3	20,1	20,9	21,9
2014	654062	259581	242933	151548	59981	20,0	23,9	20,0	15,6	11,7
2015	850835	310006	319641	221188	85609	20,7	23,3	21,3	17,4	13,1
2016	1046468	380206	405252	261010	100734	18,1	24,5	21,7	11,1	7,4
2017	1294620	458299	496075	340246	137033	22,9	25,1	24,6	18,8	13,9
2018	1548095	548239	576057	423798	172464	24,6	28,7	25,0	20,4	14,8
2019	1624162	551897	594505	477760	202143	24,5	27,2	24,4	22,0	16,8
2020	1739176	546306	641267	551603	240417	23,6	26,5	23,3	21,7	17,3
2021	2096369	651354	800200	644815	277086	24,9	26,5	24,3	24,2	19,8
середнє	1281931	439778	477983	364170	155672	20,5	23,5	20,8	17,5	13,9
Темп росту, разів	3,07	2,58	3,54	3,14	2,21	1,12	1,01	1,21	1,16	0,90

Джерело: побудовано за даними [10]

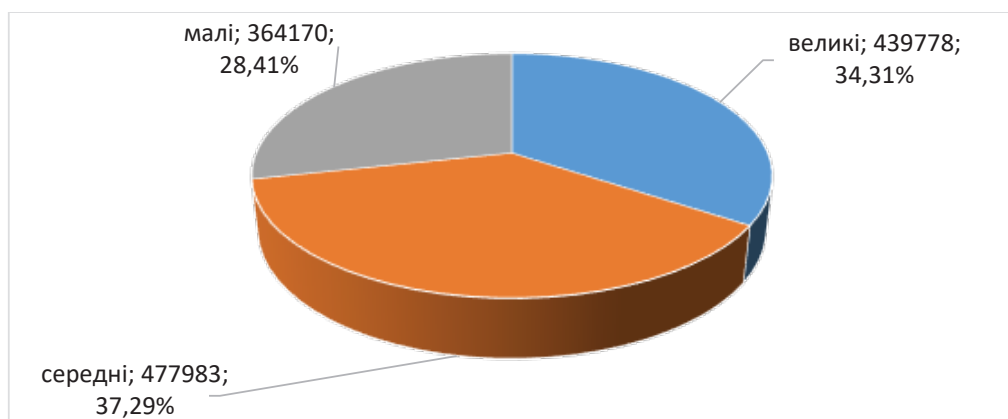

Рис. 1. Склад і структура запасів підприємств національної економіки за середніми даними 2013–2021 років, млн. грн.; %

Джерело: власні розрахунки

- правильність формування вартості запасів, створених на підприємстві;
- правильність формування вартості запасів, отриманих безоплатно;
- наявність переліку витрат, що включаються до складу вартості запасів;
- наявність норм споживання запасів і розрахунку планової потреби в них;
- наявність планових калькуляцій коштів, необхідних для придбання запасів;
- правильність застосування оцінок, за якими запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності на дату балансу;
- ефективність застосування методів при оцінці вибуття запасів;
- відхилення фактичних величин витрат, що включаються до складу вартості запасів; від планових;

- правильність розподілу транспортно-заготівельних витрат, що включаються до складу вартості запасів;
- правильність включення курсових різниць до первісної вартості запасів із урахуванням положень МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів»;
- правильність включення відсоткових витрат на отримане фінансування до собівартості придбаних запасів із урахуванням положень МСБО 23 «Витрати на позики».

Як аналітичні методи в аудиті можна розглядати фактори, що впливають на розміри і структуру даних витрат.

Висновки з проведеного дослідження.

1. Основним нормативно-правовим актом України, що визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інфор-

мації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності, є НП(С)БО 9, створений на основі МСБО 2. Тому природним є існування спільних підходів у частині визначення чистої вартості реалізації; використання методів оцінки запасів на дату балансу та під час вибуття тощо. Проте базисні відмінності в інституціональних моделях бухгалтерського обліку України та європейських країн обумовлюють певні неспівпадіння у підходах, викладених у зазначених документах, зокрема в частині визначення запасів, їх класифікації, оцінки запасів під час їх надходження, розкриття інформації про них у додатках до фінансової звітності, переліку і умов віднесення витрат, що включаються до складу вартості запасів; 2. Перевагами МСБО 2 вважаємо: відповідність найкращим практикам бухгалтерського обліку у світі, логічність викладення основних положень, доступність їх сприйняття кваліфікованими користувачами, орієнтація на розробку плану і програми аудиторських перевірок операцій із запасами. Проте вважаємо недоречним метод «сторно» для наступної дооцінки запасів у разі їх попередньої уцінки, який пропонуємо замінити віднесенням суми дооцінки на інший операційний дохід зі збільшенням вартості запасів. Формою узгодження положень НП(С)БО 9 і МСБО 2 вважаємо імплементацію останніх у вітчизняну практику з огляду на чітко виражений курс

України на європейську інтеграцію; 3. Динаміка вартості запасів суб'єктів господарювання національної економіки протягом 2013-2021 років дозволила встановити їх трикратне зростання за поліноміальним законом за рахунок інфляційних процесів і зміни валютних курсів, які не враховано при оцінці запасів за НП(С)БО 9. В умовах інфляційної економіки України вітчизняним суб'єктам господарювання корисним буде використання положень МСБО 2 в частині включення курсових різниць до первісної вартості запасів з урахуванням положень МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів»; 4. Статистично показано, що протягом 2013–2021 років у середньому запаси становлять п'яту частину оборотних активів. Запаси відносно рівномірно розподілені між різними за розміром підприємствами, проте за рейтингом їх можна розмітити таким чином: середні, великі, малі та мікропідприємства. Причому темпи зростання вартості запасів у розрізі цих груп також різняться. Це ставить на порядок денний питання диференціації методик аналізу і аудиту операцій із запасами для великих, середніх та малих підприємств. Запропоновано основні об'єкти аудиту з запасами на основі синтезу вимог НП(С)БО і МСФЗ.

Метою подальших досліджень є удосконалення організації і методики обліку, аналізу і аудиту запасів МСП на основі МСФЗ.

Список використаних джерел:

1. Миронова Ю.Ю., Калініченко Н.О., Кривогуз А.О. Облік запасів згідно з національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2016. Вип. 21(1). С. 174–177.
2. Шацкова Л.П., Янковська О.А. Бухгалтерський облік запасів за національними та міжнародними стандартами: порівняльний аспект. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 1(2). С. 31–34.
3. Дубовая В.В., Шовкопляс О.О. Відображення запасів у фінансовій звітності підприємств України за міжнародними стандартами. *Економіка і регіон*. 2013. № 4. С. 141–147.
4. Пігош В.А. Трансформація бухгалтерського обліку запасів в умовах гармонізації облікової системи державного сектору економіки до міжнародних стандартів. *Облік і фінанси*. 2014. № 4. С. 54–63.
5. Зоря О.П., Максименко І.Я., Добренька Я.О. Особливості обліково-аналітичного відображення виробничих запасів за національними та міжнародними стандартами в системі управління підприємством. *Економіка та держава*. 2016. № 8. С. 116–118.
6. Багрій К.Л., Курджос Є.В. Особливості управлінського обліку матеріальних запасів з урахуванням вимог міжнародних стандартів фінансової звітності. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2011. Вип. 4. С. 340–344.
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2). Запаси. Міжнародний документ від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021?find=1&text=%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80#w1_1 (дата звернення: 31.03.2023).
8. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 31.03.2023).
9. Пилипів Н.І., Борисовський М.І. Стандартизація бухгалтерського обліку запасів відповідно до міжнародних вимог. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2013. № 1. С. 281–286.
10. Обороти активів підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (2013-2021). Київ : Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/fin/pok_bal_pidpr/oa_pved_roz_13_20_ue.xlsx (дата звернення: 31.03.2023).

References:

1. Myronova Yu.Yu., Kalinichenko N.O., Kryvohuz A.O. (2016) Oblik zapasiv zghidno z natsionalnymi ta mizhnarodnymi standartami bukhhalterskoho obliku [Inventory accounting in accordance with national and international accounting standards]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Ser.: Ekonomichni nauky*, vol. 21(1), pp. 174–177.
2. Shatskova L.P., Yankovska O.A. (2018) Bukhhalterskyi oblik zapasiv za natsionalnymi ta mizhnarodnymi standartami: porivnialnyi aspekt [Inventory accounting according to national and international standards: a comparative aspect]. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, vol. 1(2), pp. 31–34.
3. Dubovaia V.V., Shovkopliias O.O. (2013) Vidobrazhennia zapasiv u finansovii zvitnosti pidpriemstv Ukrainy za mizhnarodnymi standartami [Display of stocks in the financial statements of Ukrainian enterprises according to international standards]. *Ekonomika i rehion*, vol. 4, pp. 141–147.
4. Pihosh V.A. (2014) Transformatsiia bukhhalterskoho obliku zapasiv v umovakh harmonizatsii oblikovoi systemy derzhavnoho sektoru ekonomiky do mizhnarodnykh standartiv [Transformation of inventory accounting in terms of harmonization of the accounting system of the public sector of the economy to international standards]. *Oblik i finansy*, vol. 4, pp. 54–63.
5. Zoria O.P., Maksymenko I.Ya., Dobrenka Ya.O. (2016) Osoblyvosti oblikovo-analitychnoho vidobrazhennia vyrobnychkykh zapasiv za natsionalnymi ta mizhnarodnymi standartami v systemi upravlinnia pidpriemstvom [Features of the accounting and analytical display of production stocks according to national and international standards in the enterprise management system]. *Ekonomika ta derzhava*, vol. 8, pp. 116–118.
6. Bahrii K.L., Kurdzhos Ye.V. (2011) Osoblyvosti upravlinskoho obliku materialnykh zapasiv z urakhuvanniam vymoh mizhnarodnykh standartiv finansovoi zvitnosti [Peculiarities of management accounting of material stocks taking into account the requirements of international financial reporting standards]. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky*, vol. 4, pp. 340–344.
7. International document (2012) Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 2 (MSBO 2) [International Accounting Standard 2 (IAS 2). Reserves]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021?find=1&text=%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80#w1_1 (accessed 31.03.2023).
8. Ministry of Finance of Ukraine (1999) Pro zatverdzhennia Natsionalnoho polozhennia (standartu) bukhhalterskoho obliku [On the approval of the National regulation (standard) of accounting]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (accessed 31.03.2023).
9. Pylypiv N.I., Borysovskiy M.I. (2018) Standartyzatsiia bukhhalterskoho obliku zapasiv vidpovidno do mizhnarodnykh vymoh. [Standardization of inventory accounting in accordance with international requirements]. *Visnyk Chernihivskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*, vol. 1, pp. 281–286.
10. State Statistics Service of Ukraine (2023) Oborotni aktyvy pidpriemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti z rozpodilom na velyki, seredni, mali ta mikropidpriemstva (2013-2021) [Current assets of enterprises by type of economic activity with distribution into large, medium, small and micro enterprises (2013-2021)]. Available at: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/fin/pok_bal_pidpr/oa_pved_roz_13_20_ue.xlsx (accessed 31.03.2023).